

НАТАЛИЯ СОКОЛОВА
ДЕЗИДЕРАТА
СТРАННО ПРОИЗШЕСТВИЕ В
СЕДЕМ ПОСЕЩЕНИЯ

Превод от руски: Мария Ем. Георгиева, 1982

chitanka.info

ДАМАТА С ЧЕРВЕН ПЛАЩ

(ПОСЕЩЕНИЕ ПЪРВО)

— Той е тук, у вас... Вие го криете, аз зная!

Това бе казано от красива, стройна жена, която Писателят по-рано никога не бе виждал. Тя внезапно се появи в стаята и рязко се приближи до бюрото му. По яркочервения ѝ непромокаем плащ се плъзгаха дъждовни капки, ботушите оставяха отчетливи следи по пода.

Трябва да се каже, че Писателят бе привикнал към странни посетители. Той живееше в покрайнините на града в едноетажна стара къща, заобиколена от запусната градина, където бяха живели дядо му и прадядо му, вратите на къщата никога не се затваряха, всеки можеше да влезе и да започне с него разговор за каквото си ще.

— Той е тук, у вас. Знам със сигурност. Да не сте посмели да отричате! — каза властно непознатата, отмятайки назад качулката, червена с черна подплата. Тежката маса на тъмните ѝ коси беше забодена небрежно, отделни кичури се виеха и падаха върху бузите и върху шията, и въобще изглеждаше, че се е приготвяла набързо и много се е вълнувала.

— Щом е тъй... Търсете моля! — Писателят, който знаеше, че е сам в старата къща, едва забележимо сви рамене. — Чувствайте се като у дома си, госпожо. — И като се надигна от стола си, се поклони вежливо. — Надявам се няма да ви попреча, ако продължа работата си? Не се безпокойте, мога да работя при всякакви условия.

Той беше винаги вежлив с красивите жени. Сам некрасив, с груб нос и рунтави вежди, той дълбоко ценеше и разбираше красотата, считаше, че красотата е своего рода талант, важен принос в живота на обществото, защото красивият човек озарява и краси земята.

Жената не отвърна на поклона му, не каза името си, само нетърпеливо и презрително вирна глава. И започна да обикаля из стаята, повдигаше безсрамно завесите, надникна зад библиотеката, блъскаше с някакво ожесточение столовете, които ѝ се изпречваха на

пътя. Червената дама. Разгневената червена дама. Какъв маскараден костюм би ѝ отивал? Коломбина? Не, не такъв. Разглеждайки крадешком изваяния профил на непознатата, Писателят най-последно налучка това, за което мислеше: „Медея? Или Медуза-Горгона? Не, тя е била страшилище. Именно Медея, служителката на черната богиня на нощта Хеката.“ И той неволно се замисли над това, че античната литература, макар и достигнала до нас с отделни откъси, ни дава завършена галерия от образи, към които ние непрекъснато се връщаме, без да можем да добавим почти нищо.

... Непознатата гостенка правеше вече обиск в коридора, след това в съседната стая, където нещо трещеше и се сгромолясваше. Писателят стоеше и спокойно пушеше лулата си, само понякога леко се намръщваше при мисълта, че може да не е чисто някъде под дивана или зад вратата на кухнята. Той се стараеше да изпрати колкото се може по-скоро старицата, която идваше да готви и да чисти; грижливото ѝ чистене му пречеше да мисли. А прахът не пречеше, той се държеше много тихо.

Наведе се над чистия лист хартия и написа: „Беше ранно, много ранно утро...“

Вратата зад гърба му скръцна. Писателят не завърши изречението и се обърна. Непознатата поразително се бе изменила. Това бе друго лице. Блестяща усмивка играеше по ярките ѝ устни, горчивата бръчка над носа се бе изгладила, присвитите очи гледаха лукаво, кокетливо — предизвикваха.

— Е, изглежда дойде време да ви оставя на мира... Хванах се на бас с един приятел, че ще вляза във вашия дом. „Но как ще влезеш?“ — „О, по най-ексцентричен начин“. И нима не удържах думата си? Не, не е нужно да ме изпращате, благодаря, знам пътя. Сега аз отлично познавам целия ваш стар смешен дом... от тавана до...

Отиде си. Излезе. В тесния коридор като за прощаване се мярна нейният червен плащ с черна подплата — дяволският плащ от средновековната легенда. Входната врата хлопна в далечината. И всичко стихна. Зад полуотворения прозорец ръмеше ситен дъждец, шумолеше в листата на храстите.

Какво беше това? Какво собствено се бе случило? Той стоеше и пушеше лулата, поставил лакти върху листа хартия с недописан ред, свършващ с дълга учудена завъртулка. Гледаше съборения на килима

стол, следите от мокрите ботуши по паркета. Начало. Да, начало на една история без край. И още едно начало на чужда история, което за него се прекъсва с многоточие. Ще узнае ли някога продължението? Едва ли.

Да ѝ повярва ли, или да не ѝ повярва? Лулата угасна, но не му се искаше да я пали отново. А ако ѝ повярва, то кога — в първата фаза, или във втората? Тя несъмнено играеше, но в началото или след това? Дяволски красива жена. Макар че в това лице като че имаше нещо неприятно. Може би тънко изрязаните ноздри... или твърде близко разположените очи... Ами ако тя се е скарала с приятеля си и е дошла тук, за да предизвика ревност? От нея може да се очаква. И сега току-виж извири куршум в прозореца за нищо и никакво, без да си съгрешил нито с дело, нито с помисъл. Би било обидно.

ХОРАТА С ЧАДЪРИ

(ПОСЕЩЕНИЕ ВТОРО)

През прозореца долетя куршум.

Той разби стъклото на библиотеката, по което звездообразно се проточиха начупените линии на пукнатините, по килима се поръсиха парченца стъклен прах. Куршумът изглежда беше рикоширал в един от дебелите, подвързани с кожа старинни томове, удари се о края на бюрото, одраска го, шльопа меко на килима, търколи се някъде в ъгъла зад мебелите. „Да легна ли на пода? — съобразяваше Писателят. — Или не си струва?“ Някакво вътрешно чувство му казваше, че стрелба повече няма да има.

Да, денят наистина започна странно, не приличащ на нищо. И продължава в същия дух. Сюжетът се развиваше стремително, динамично, като че ли даже твърде динамично.

В стаята нахлуха хора. Много хора. Нахлуха? Не, по-скоро влязоха с бързи делови крачки, наредени един зад друг. Те действуваха удивително сръчно, организирано, съгласувано. Двама останаха на пода — от двете страни на вратата. Един спусна пердетата на прозореца — така ловко, без ни най-малко запъване, като че познаваше тези пердета от детството си. И сам застана с гръб към прозореца. Никой за нищо не питаше, нищо не приказваше, всичко се вършеше мълчаливо, без излишни движения и суета, нито един от тях нито веднъж не погледна към Писателят. Писателят отбеляза в себе си високата степен на професионализъм и одобри майсторството, с което се вършеше операцията — в нито една работа той не обичаше домораслото любителство.

Хората бяха някак еднакви, с твърде приличен вид, незапомнящи се и съвсем не жестоки хора, прилично и скучно облечени, с шапки, тъмни палта, с черни и сиви чадъри. Оръжие не се виждаше никъде. Изразът на лицата беше еднакъв — незаинтересовано-скупаещ, такъв израз има човек, останал сам със себе си, когато сутрин решава преди кафето или след него да се обръсне. Всеки от пришълците би се

изгубил в градската гълпа, би се разтворил в нея, както леопардът се слива с петнистата от сенки земя на джунглата.

„О! Нима правителството се е научило най-после да подбира с вкус хората за своите нужди? — помисли учудено Писателят. — Какво означава всичко това!“ За всеки случай той се стараеше да не мърда, седеше облегнат на стола, сложил ръце пред себе си на бюрото. Нека видят, че имат работа с човек, който разбира.

Главатарят на бандата погледна счупеното стъкло на библиотеката, където от малкия кръгъл отвор се разсейваха лъчите на пукнатините и съкрушено поклати глава. Явно не обичаше безпорядъка.

— Ние няма да ви причиним зло. Не се бойте — все така подкупващо и меко говореше Главатарят.

— Аз не се боя — каза Писателят сърдито, без да сменя ръце от бюрото, оставяйки ги по прежнему да бъдат виждани от всички.

— Но той е у вас. Това ни е известно съвсем точно... Той ни е нужен.

— Ами търсете. — Но този път Писателят не се надигна и не се поклони. — Бих се радвал да можех да ви изпъдя, но изглежда няма да мога да сторя това безнаказано. — Той никога не изпускаше случай да бъде неучтив с полицаите или с цивилните полицейски хрътки. — А да ви дам възможност дълго и с удоволствие да ме ритате с обувки по главата, не е ли множко, шефе?

Оня, явно шокиран, се намръщи.

— Вие какво? Защо да се предполага... — С ръка, все още в ръкавица, докосна облегалката на стола, който току-що беше изправил на мястото му. — Разрешете да седна. Имам разширение на вените.

Ах, ето какво било! Вени на краката. Професионално заболяване на детективите, които стоят с часове в чуждите парадни входове и под чуждите прозорци, край праговете — „мокрици“, както ги нарича народът.

— Професионално заболяване — констатира Писателят на глас. — Значи почнали сте отдолу. Не сте станали веднага шеф. — И завърши рязко: — Сядайте без разрешение. Щом сте могли да влезете без него...

Главатарят се усмихна. И седна на стола, като акуратно прислони до него своя чадър, сиво-черен на ситни каренца. Останалите трима стояха в свободни пози, очите им блуждаеха. Те нищо не виждаха, не

чуваха и не забелязваха. Отлична школовка. Виж, Главатарят понякога си обръщаше главата, оглеждаше стаята. Може би тя го учудваше. Вероятно той да считаше, че известният писател трябва да има модерна лакирана мебел, със заоблени ръбове, на тънки извити крачка, с огледални врати, на пода — кожа от бяла мечка.

Стаята, в която седеше Писателят, беше мебелирана твърде просто със старинни мебели. Върху еднокрака тежка дъбова маса, която не беше така лесно да бъде помръдната от мястото, стоеше пишеща машина и хартия, притисната с камъни и гири. Ъглите на хартията се бяха леко приповдигнали и извили, през полуотворения прозорец (въпреки спуснатите от гангстерите пердета) се чувствуваше течение, явно стопанинът обичаше това. В далечния ъгъл на стаята имаше

старинен дървен креват, застлан небрежно с провиснато одеяло. Писателят спеше в своя работен кабинет, останалите стаи в къщата бяха почти необитаеми, занемарени.

Понякога в живота на Писателят се появяваше някаква жена, която му се струваше по-малко неприемлива, отколкото останалите, тя обявяваше война на уродливите стари мебели, затрупващи къщата, ругаеше столовете с високи, твърди, украсени с резба облегалки и с протрит, раздърпан до конци брукат на седалките, библиотеките от черно дърво, проядени от червеите, тесния ковчег на спрелия в коридора часовник, с отдавна вече неподвижен меден диск на махалото. Но жените идваха и си отиваха, а мебелите оставаха. В този двубой те неизменно побеждаваха.

Прииска му се да пуши. Писателят се надигна от креслото и с привичен жест се насочи към рамката на прозореца, където стоеше кутийката с принадлежностите за чистене на лулата. Той направи това машинално, без да се замисля. И в същата минута картината се измени: всичките четири фигури в стаята оживяха, измениха положението си, към него се насочиха четири чадъра. И там, където на скромния кариран чадър на Главатарят, трябваше да има острие или топче, Писателят ясно видя кръгъл тъмен отвор. Дуло. Веднага всичко стана ясно. Всичко отиде на мястото си. Разбира се, това не е полиция — в случай на нужда полицаите биха извадили пистолети-автомати от установения образец. Не, това бяха честни гангстери, изпълняващи свято своите задължения срещу заплащане от някоя корпорация, или даже от отделен политически деец.

Писателят зае предишната си поза. Насочените срещу него чадъри се отпуснаха веднага, станаха пак обикновени чадъри, всички се успокоиха.

Неправителствено мероприятие. Съвсем частна акция. Е, какво, нека бъде така. Но интересно е само — за кого се води играта...

— Килимът ви е много прашен — забеляза Главатарят, загледан замислено в краката си. — Мога да ви препоръчам прахосмукачките на фирмата „Хамлет“. Няма да крия, че аз обслужвам понякога тази фирма, макар че днес не работя за нея — иначе, разбира се, не бих я споменава. От вас все едно фирмата няма да вземе никакви пари. Как не, авторът на „Смеещите са шепнешком листа“! И на „Седемте цвята на дъгата в капка вода“... Те ще бъдат щастливи да ви изпратят

безплатно опитния екземпляр на новата прахосмукачка „Полоний-6“ с двадесет и един сменяеми наконечника. Стига само да им намекна...

Писателят, мръщейки се, си спомни идиотските скъпи реклами, които вече бяха започнали да се появяват в списанията: „Ако Хамлет беше пробол Полоний през килим, изчистен с нашата прахосмукачка, то раната не би била смъртоносна. Пълна гаранция — нито грам прах, нито един бактерий или бацил!“

— А, вие сте чели мои книги? — обърна се Писателят към странния посетител.

— Литературата е моята слабост — отвърна честният гангстер — моето хоби. Провървя ми, оказвам понякога услуги на една къща, която търгува с книги. И благодарение на това имам всички ваши луксозни издания на гланцирана хартия и в разкошни подвързии. Вие толкова добре познавате природата... хората...

— Мисля, че и на вас не може да се отрече познаването на хората — изсумтя Писателят.

— Да, може би. — Главатарят скромно сведе глава. — Хората от моята професия, като се пенсионираат, биха могли безспорно да създадат твърде интересни книги. Но, първо, ние работим в засекретена област, затова на много неща не може да се дава гласност. А второ — нас обикновено ни убиват, преди да се оттеглим от работа — добави той безстрастно. — Всяка професия си има своите плюсове и минуси.

Вратата рязко се отвори. Присъстващите издигнаха чадърите, но веднага ги спуснаха.

На прага стоеше човек на около петдесет години със солидна външност, с красиво посребрени коси и бавни, господарски властни движения. Той беше без шапка, на неговото строго и скъпо стоманеносиво палто нямаше нито капка дъжд, значи, беше дошъл с кола. Каза късо, нехайно, пренебрежително:

— Къш!

На ревера на палтото му беше забодена значка: око, удължено човешко око в древноегипетски стил.

Това беше емблемата на Обединената компания за радио и телестереопредавания „Окото на Ра“.

ЕДИН ОТ ТРИНАДЕСЕТТЕ

(ПОСЕЩЕНИЕ ТРЕТО)

Интелигентният вожд на честните гангстери стана от стола. Веждите му страдалчески се извиха.

Дошлият каза ясно:

— Не вървиш по нужната следа.

Шефът на гангстерите се намръщи. И с движение на веждите си отпрати от стаята всички останали (трябва да се пази авторитетът на ръководителя). Ония като че вятър ги издуха.

Писателят съобрази, че познава новодошлия. Това беше един от тринадесетте генерални директори на компанията „Окото на Ра“, който се беше издигнал от низините благодарение на своите изключителни способности и пълно неподбиране на средствата. Той няколко пъти беше уговарял Писателят да вземе участие в предаванията на компанията, но винаги беше получавал отказ.

Генералният директор влезе в стаята, премести свойски хартията и седна на края на бюрото. Правеше впечатление на човек, който не е свикнал да иска разрешение даже в чужда къща. Главатарят на гангстерите остана прав, опирайки се на своя кариран чадър.

— Полуслепият портиер е надрънкар нещо от глупост и ти си повярвал. Зяпали сте, изпуснали сте! — каза безпощадно генералният директор. — Знаеш ли улица „Дева Мария“ зад старото гробище? — Гангстерът не промени положението си, но очите му станаха внимателни, очакващи. — Да, ето къде трябваше да бъдеш ти с твоите хора поне преди един час. Това е най-точна информация... и забележи, получена е не от тебе.

— Разрешавате ли да вървя? Да действам?

— И освен това шумите. Твърде много шум — генералният директор, с ръка в сива велурена ръкавица посочи, без да поглежда, разбитото стъкло на библиотеката. — Колко пъти е казвано: само в случай на най-крайна необходимост.

— Неквалифицирани кадри — скучно се оправда честният гангстер. — Много новаци. Горещят се.

Генералният директор слушаше гангстера и поклащаше крак, седнал на края на бюрото.

— Е, добре, хайде — той сви устни. — Тръгвайте. Там заедно с моя шофьор стои един тип, той ще ви заведе. И всичко ще ви разкаже. — Погледна неодобрително след гангстера, който притвори безшумно вратата след себе си. Въздъхна. — А пък това е един от най-добрите.

— Не си спомням да съм канил гости за днес — каза Писателят.

Сюжетът се развиваше стремително, но все по-неприятно. И наистина, по-лесно е да се понесе загадъчно посещение на красива жена, отколкото на детектив, а след това и на бизнесмен.

Генералният директор съобрази, че наистина се е явил в къщата на Писателят без покана. Загриженото му лице стана усмихнато, любезно, почти ласкаво... той започна да се извинява, че е обезпокоил, отнел е времето на такъв ъ... ъ... известен... След това добави тихо с кадифен глас:

— Би ми се искало... ъ... ъ... да поговоря с вас. Тъй да се каже, неофициално, от душа. Най-добре на чашка коняк, като мъж с мъж. Ако разрешите, в колата ми... френски, истински „Фол бланш“.

— Говорете без пиячка.

Бизнесменът наведе послушно своята господарска, благородно побеляла глава. Той беше удивително послушен, внимателен. О, та той не иска Писателят да му отговаря непременно, не му са нужни отговори, не му е нужно нищо въобще, никакви твърди обещания или гаранции. Достатъчно му е, ако просто го изслушат. Забеляза ли Писателят, че той отстрани всички от къщата му, даже постове не остави — толкова уважава той Писателят, неговите прекрасни произведения... ъ... ъ... (Бедният бизнесмен, колкото и да се натягаше, не може да си спомни нито едно произведение и остави тези опити.) Цялата шайка е отпратена в района на старото гробище, там на улица „Дева Мария“ са видели подобен човек, облечен по подобен начин: черен чадър, дебел кариран шал, тъмни очила, биеща в очи голяма бяла чанта с каишка за през рамо и метален монограм. Нека да потичат, да се помокрят под дъжда! Той направи всичко, което може, и той наистина няма нищо против Писателят да знае за това и другите... приятелите на Писателят... (Бизнесменът погледна към вратата и леко

повиши глас.) Разбира се, това е дребна работа, услуга — повече от скромна, но все таки... ъ... ъ... с една дума той ще се радва да бъде полезен. Ако някога, след време Писателят и неговите приятели придобият голяма тежест в страната, станат сила (бизнесменът пак погледна към вратата и стана още по-доверителен и по-любезен), то тогава, възможно е, един от тях да си спомни този малък епизод... дребната мъничка помощ на доброжелателя...

Писателят изслуша бизнесмена. Отговор не се искаше. Той и не отговори.

— Добре би било, ако все пак напиша нещо тази сутрин — измърмори той навъсено, под нос, като въртеше писалката с пръсти.

Чуждите работи с тяхната неразбираема обърканост започваха вече да уморяват Писателят. Искеше му се да се изключи изцяло, да започне да работи. Да потъне в работа! Замисълът на новата повест не е чак толкова лош, макар че контурите едва се набелязват... героят не е банален, в него има...

Все със същата покорност бизнесменът си отиде. Входната врата хлопна шумно след него. Писателят стана, дръпна с облекчение пердетата, разтвори по-широко прозореца. (Той не понасяше сумрака, задухата. Обичаше ярката светлина, свежия въздух, теченията). Лъхна влага, хартията на масата зашумоля силно, ъглите, които вятърът усукваше и огъваше, замърдаха. Изведнъж се почувствува уютно, добре.

Писателят седна по-удобно, разкърши рамене. Придърпа хартията към себе си, препрочете написаното: „Беше рано, съвсем рано утро, все още без багри, като току-що родило се дете, на което...”

Зад гърба му плътен мъжки глас каза тихо:

— Не се плашете! Не ви заплашвам с нищо. Не съм въоръжен. Само не се обръщайте.

ТОЗИ, КОГОТО ТЪРСЕХА

(ПОСЕЩЕНИЕ ЧЕТВЪРТО)

Нещо твърде често днес му казваха: „Не заплашвам“, „Нищо не ви заплашва“, „Не се плашете“. Не беше ли твърде много. Когато на човек за стотен път му кажат: „Не се бойте!“, може би е време да започне да се бои?

Той седеше, не се обръщаше и чакаше. Гласът излизаше като че ли изпод кревата.

— Само не се обръщайте. И сега не разговаряйте с мен, не ми отговаряйте. Затворете прозореца, ако не ви затруднява. И дръпнете пердетата. Така. Благодаря. Аз не се боя. Но просто ми се иска да довърша работата докрай. А могат да ни попречат.

Когато Писателят се обърна, след като затвори прозореца, човекът вече беше излязъл изпод кревата и изтърсваше праха от колената си.

Той не познаваше този човек. Никога в живота си не беше го виждал.

А ако го беше виждал — вероятно не би го забравил. Външността му се запомняше.

Непознатият беше великолепен мъж в разцвета на силите си с широк гръден кош, широки рамене, сини, наивно-сериозни очи и тъмноруси коси, къдрите на които се виеха около кръглото му изпъкнало чело. Беше с някакъв обикновен вълнен пуловер, с кърпа завързана на врата и се държеше свойски. Погледът му беше добър, леко блуждаещ, но нещо в очертанията на устата, в извърщането на здравата шия говореше за сила, упорство, може би даже за упоритост, която много трудно се преборва.

— Да затворим ли входната врата? — предложи Писателят. — Наистина никога не правя това. Но при такива обстоятелства...

— Като че ли е разумно.

Писателят отиде да затвори вратата, издърпа с мъка ръждясалата кука до увисналата халка. След това се върна в стаята.

Непознатият стоеше до рафтовете, разглеждаше заглавията по гърбовете на книгите.

Когато Писателят влезе, той се обърна. Каза приветливо:

— Вие сте Писателят? Драго ми е да се запозная.

— Аз също — отвърна Писателят, поддал се неволно на обаянието на непознатия, като сам се чудеше на това.

И стисна протегнатата ръка.

— Пристъпвам веднага към работата. За съжаление могат да ни прекъснат. — Непознатият седна на кревата, пружините под него жално изскърцаха и се огънаха. — Аз съм изобретател.

Изобретател? Така ли? Писателят разочаровано се облегна на гърба на креслото. Така банално ли трябваше да завърши тази необикновена ярка и интересна история... От време на време през постоянно отворените врати на неговия дом проникваха непризнати, несретни изобретатели. По-голямата част от тях — изтормозени, много разсеяни хора, обвиняваха в неблагоприятност целия човешки род, разваляха електрическата инсталация на къщата, като пъхаха в контактите щекерите на някакви странни прибори и устройства, изгаряха пода с киселини, забравяха в кухнята и в антрето малки пакети, увити във вестници, които след това неочаквано се взривяваха, изплашваха до смърт старата чистачка. Един изобретател предлагаше да удвои продължителността на човешкия живот с микродоза арсеник, които трябваше да се вземат от ранно детство. Друг имаше идеята, че ако се загрее Саргасово море чрез свръхмощни плаващи уредби, би се предизвикало невиждано размножаване и миграция на водораслите и че флората на Световния океан ще се измени основно, а следователно и храната на животните и хората. Трети търсеше състав, с който, ако се намаже човешката кожа, може да се създаде невидима, непроницаема ципа, която да прави човека практически неуязвим и за хладно, и за огнестрелно оръжие. Четвърти по разработена от него специална методика искаше да повиши процента на раждащите се гениални деца чрез облъчване на всички младоженци...

Но този изобретател не беше нито жлъчен, нито раздразнителен. Напротив — беше спокоен, замислен, вгълбен в себе си. Той

внушаваше доверие. Може би си струваше да бъде изслушан, преди да бъде направен окончателният извод.

— Виждате ли, аз съм физиолог. И мога — чрез открития от мене способ — да въздействувам върху определени клетки на главния мозък. Мога да възбудям тяхната дейност или, обратно, да я подтискам, без да се ровя из мозъка, без да вмъквам там електроди, въобще без да го докосвам... Впрочем специалните подробности вас не ви интересуват — прекъсна се той сам. — Достатъчно ще бъде да кажа, че след дългогодишни търсения аз намерих „Лъчи на въздействие“, стабилизирах ги и ги зафиксирах, научих се да ги получавам, овладял съм ги. Много трудно беше да се увеличи радиусът на въздействието им, отначало то трудно достигаше от единия ъгъл на лабораторията до другия, а след това се научих от бараката, където беше моята лаборатория, да насочвам снопа лъчи към къщи, и безкрайно се радвах. Но скоро това разстояние ми се стори детска работа... Задачите станаха инженерни, наложи ми се да се откъсна, да изуча това-онова. При проектирането и конструирането на „апарата за въздействие“ — а него аз правих и монтирах сам с ей тези ръце, с малката помощ на жена ми и на тъста ми, ех, наистина отделни, особено сложни и свръхточни детайли поръчвах по свои чертежи навън... Така например наложи се да отделя особено внимание на размера и на тежината на апарата. Първоначалният вариант беше шкаф, а след това с габарити на неголям куфар, а после — на кутия за пури...

Писателят слушаше и простищото делово изложение лека-полека го грабна. Цели години труд. Дълги години търсения. Имало неуспехи, грешки, понякога изглеждало — край, стигнал е до задънена улица и толкоз. След това отново лумвало примамливото пламъче на надеждата, което увлича изследователите. Непознатият разказваше за това пестеливо, с достойнство, седнал на небрежно застланата чужда постеля, опрял лакти на колене и сложил глава на юмруците си. Добре че беше имал възможност още съвсем млад да изостави преподаването, да напусне провинциалния институт, където се готвели да му присъждат някакви степени и го заставяли да работи върху задължителни теми. Да вървят по дяволите! В течение на петнадесет години той беше имал на разположение помещение за експерименти, където никой не си пъхал носа, беше имал средства да купува, или да

поръчва лабораторните съоръжения... и работел, работел, колкото му се искало — и денем и нощем.

— Частна благотворителност! — опита се да изясни Писателят.

Но другият само махна с ръка. Не искаше да се отвлича от главното.

— Апаратът действа безотказно. Ето сега вие сами ще се уверите.

Стана, закрочи към коридора, изчезна на завоя и веднага се върна с чанта в ръка. Чантата беше от бяла кожа с каишка, за да се носи през рамо, върху нея проблясваха медните плетеници на сложни инициали. Някой днес вече беше говорил на Писателят за бяла чанта с медни инициали... Но сега не си струваше да си спомня, не му беше до това.

С най-голяма предпазливост изобретателят извади от чантата пакет, обвит с някакви меки парцали, а от пакета — кутия от обикновена пореста пластмаса, малко по-голяма от табакера, с някакъв избелял сив миши цвят (кофите за смет по улиците на града бяха от такава пластмаса). Отвори я, показа монтирания на вътрешната страна нещо като пулт за управление, редици от малки копчета, лостчета, клавиши. Попипа клавишите, докосна копчетата. Затвори пак кутията, издигна я на равнището на очите си. Писателят се обърна към него. Там се откри отвор — твърде тесен, удължен прорез, просто като че бяха разсекли с нож сивия порест материал — краищата едва се бяха разделили. Прорезът чернееше като тънка черта, прилична на случайна пукнатина, на одраскано.

... Някой ме води за ръката — това е баща ми — колко е голям, колко високо са шапката, рамената му... трябва да отметна силно глава, за да ги видя, там горе вятърът е друг и въобще всичко, разбира се, е друго. Баща ми вижда много по-различно, отколкото аз далечни ширини, а може би това са страните, където има лъвове и пясъци, както е нарисувано в книжките (макар че за това си мисля, разбира се, като на шега, та аз вече мога да чета и зная, че палмите и пустините са много далеч от нас, за там трябва дълго да се пътува). Затова пък ако погледна надолу, колко близко е асфалтът, стъпканият мокър сняг и колко големи изглеждат обувката на минувачите, които крачат уверено и газят снега — и редом през цялото време са моите ботинки: кафяви,

тъпоноси, мокри, поодраскани тук-таме. Ботинките стъпват чевръсто и бързо по черния мокър асфалт, по останките на неприличащия на себе си сив сняг, който се топи, силно опънатата ми нагоре къса моя ръка държи пръста на баща ми с твърд жълт пръстен, а аз виждам и своя пухкав анцуг и края на коженото си яке... А защо в книжките няма такива картинки: с улици, къщи и да се вижда рамото или коремът, кракът или бедрото, коляното или част от палтото, та нали винаги виждаш част от самия себе си, макар малка, без това не може, остава някак си несвързано.

Устните ми се усмихват от само себе си, усмихват се през цялото време. От щастие. Аз вървя и чувствавам: днес е щастлив ден, баща ми току-що ми е купил от магазина за играчки великолепен голям самолет, за каквото отдавна мечтая, яркосин, с въртящ се прозрачен пропелер, приличащ на крилата на живо водно конче, с прибиращо се шаси и отмятащо се кормило за височината. Аз дълго избирах (имаше всякакви цветове самолети: червени, небесносини, зелени, сиви, виолетови, черни, оранжеви) и все пак избрах синия цвят, цвета на небето.

Вървя с бърза, подскачаща походка, старая се да не изоставам от баща си, който носи под мишница кутията с моя самолет, а мен в това време неусетно ме налягат съмнения. Все си спомням ослепителния оранжев самолет, който пренебрегнах заради синия... и вече започва да ми се струва, че синият цвят е гаден, отвратителен, мрачен, избледнял, че е неприятно да се гледа моя самолет, че всяко момченце трябва да завижда на собственика на оня яркооранжев самолет, който остана на рафта в магазина.

И аз вече зная (ние приближаваме към завоя), че зад ъгъла ще взема и ще кажа на баща си за оранжевия самолет. И в същото време разбирам, че не бива да се говори за това, че баща ми търпеливо беше чакал в магазина, не ме притесняваше, предостави ми да избирам. И щом само кажа тези думи, ще стане нещо ужасно, страшно за мене, непоправимо! И все пак аз зная, чувствавам, че непременно ще кажа, не ще смогна да мълча, не ще успея да се удържа, по плъзгавото, стръмно ледено хълмче... че вече започвам да се плъзгам, плъзя бавно към неизвестното, колкото по-неотвратимо се приближаваме до ъгъла на къщата, зад който трябва да свърнем.

— Татко — казвам бързо, набрал отчаяна решителност. — А оранжевият беше по-хубав. По ми се иска оранжев...

Говоря това точно на ъгъла, бързам, задъхвам се, гълтам краищата на думите. На същия оня ъгъл, зад който (аз твърдо зная това) ме очаква беда. Очаква ме възмездие.

Аз говоря и баща ми, навел се над мене от своята висина, се спира. Неговата голяма топла ръка с твърд тежък пръстен прави някакво нерешително движение в моята ръка.

— Знаеш ли... — баща ми като че нещо претегля, съобразява. — Работата е там... че аз май забравих да си купя цигари. — Той взема решение. — Е, хайде, тъй да бъде, да се върнем. Ти ще получиш своята оранжева машина, а аз — цигари. — Кашля. И прави мъничка педагогическа добавка: — Само че следващия път бъди по-умен. — Смее се. — Особено когато ще си избираш жена.

Връщаме се обратно. Така и не завих зад страшния ъгъл на къщата, така и не узнах какво собствено ме е заплашвало. Баща ми и аз вървим обратно, бързаме дружно и весело към радостта, срещу новия огнен самолет, на който утре ще завиждат момченцата от нашата...

Всичко се върна на мястото си. Върнаха се стените на работния кабинет, прозорецът, слабо просветващ през плътните пердета, небрежно застланият креват и човекът със сини очи на любопитно дете и изпъкнало чело на мислител. В ръцете си държеше пластмасова кутия.

Върна се равният монотонен ромон на дъжда през прозореца, приглушеното сънно шумолене на капките по листата.

Писателят седеше, прилепил гръб на облегалката на креслото, опитвайки се да събере мислите си. Кой би могъл да знае такова нещо за мене, да надзърта, да подслушва. Никой, никому не съм разправял въобще за това, няма такова нещо се разказва, няма може да се разкаже с всички подробности за тази съществуваща само в миналото улица, с косо стесняващите се нагоре стени на нейните кафяви къщи, кафявият леко кълбящ се въздух на миналото, с топлите ръце на покойния баща? Това е неповторимо, невъзпроизводимо, всички тези усещания, аромати, примесени вкусове, мимолетни душевни движения, почти неизразими с думи, та аз и самият не помнех това, не знаех, че го помня, че го нося със себе си...

Писателят потърка силно лицето си с длани. И започна не така уверено, както обикновено, и малко несвързано:

— Но вие знаете, че в живота... че в живота се случва другояче, а тук... — той се затрудни как да нарече това, — във вашето предаване...

Изобретателят, смутено-горд, се усмихна с добрата усмивка на победител.

— Та аз не зная какво сте видели! Това е чисто лично, субективно, на всекиго — неговото. Вие трябваше да видите желаното, изпълнението на желанията... даже ако те някога наистина не са се изпълнили. — Обясни. — Така настроих апарата. А на какъв материал, е, това вече не зависи от мен! Вашият живот, вашият опит подсказват материала. — Той щракна капака на кутията, пак се появиха лостчетата и копчетата на микропулта. — Но може да се настрои и по съвсем друг начин. Ето например... — Започна да докосва клавишите, да премества предпазливо лостчетата. — Въздействието може да бъде и обратно, дразнещо. Може не да се отстраняват, а да речем, да се изострят и да се оголват противоречията, конфликтите. — Той каза

тихо, замислено: — Понякога това е важно за по-доброто опознаване на живота. За активизиране на човека за борба със злото. — И като отрони мимоходом тази мисъл, мълча цяла минута и гледа сивата кутия, която обещаваше толкова много, беше включила в себе си толкова, все още неразкрита неизвестност. След това решително хлопна капака, сложи апаратурата настрана. — Добре, не са нужни повече демонстрации, ще успеем. — Махна с ръка. — Сега работата не е в това. Важно е да се изучи новият процес, да се изяснят природата и закономерностите на въздействието. Огромно поле за научна дейност... разкриват се много интересни научни въпроси...

Но Писателят не бързаше да се задълбочава в чистата теория.

— А вие как правехте опитите? Изглежда само върху себе си?

— Главно върху себе си — потвърди изобретателят. — А ако бяха върху жена ми или върху баща ѝ, тогава ги молах да разкажат... по възможност по-точно, по-подробно. Но това беше по-късно, към края. А в началото — само върху себе си — та аз не знаех какво се рискува и не можех, нямах право да въвличам и други. — Той говореше за опасностите спокойно, без превземки... — Аз бродех слепешком. Действието на лъчите върху мен беше силно и най-непредвидено. Ту пълна загуба на паметта, класическа форма на амнезия — вероятно от претоварване на мозъка. Ту съвсем ранни, едва ли не бебешки спомени — неестествено ярки и ясни, с подробности, чак до завъртулката на някоя глупава дрънкулка. Не можех да се избавя от тях, беше много уморително. А веднъж цял месец бях в странно състояние... в духовна анабиоза, що ли, на ръба на бодърствуването и съня, на живота и смъртта. Ядях, ако ме хранеха, разхождах се, ако ме разхождаха, но струва ми се не мислех, не съзнавах своето съществуване. Странна работа! — Лицето му потъмня, той сви юмруци и упорито наведе чело. — Знаете ли, сам се докарах до това състояние, а да изляза...

Добре че той винаги разказвал, за всеки случай, на жена си всичко най-важно от своята работа. И водел подробни записки. Тя, макар и много трудно, в края на краищата го извела от анабиозата. Търсела, опитвала, грешала, била се вече съвсем отчаяла, че не ще може да го върне в нормално състояние. И изведнъж неговите блуждения в света на неизвестното свършили, той се върнал при хората, станал отново самият той. Сега това е вече изминат етап — той

знае как да накара някого да изпадне в анабиоза и как да го извади от нея.

— Тихо! — каза рязко Писателят. — Спорен мен някой ходи под прозорците. Та всеки от оная шайка може да се върне. Трябва да бъдем нащрек.

Двамата замълчаха и се послушаха. Но не чуха никакви странични звуци — само равномерното доверчиво ромолене на дъжда — успокояващо, приспиващо.

Телефонът звънна неприятно рязко. Писателят взе слушалката. Сребрист женски глас каза с мека подмилкваща се настойчивост:

— Обажда се ваша читателка. Поклонничка на вашия талант. Така ми се иска да ви видя...

— Зает съм.

— ... да ви видя. Днес, веднага. Вие вярвате ли в предчувствия? Моята интуиция ми говори...

— Извинете, при мене има хора. Някой друг път. — Писателят, без да се вслушва в настойчивото сребристо чуруликане, сложи слушалката на мястото ѝ.

Само глупави поклоннички са му притрябвали сега!

ВСЕВИЖДАЩОТО „ОКО НА РА“

(ПОСЕЩЕНИЕ ЧЕТВЪРТО — ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

— А как все пак съумяхте да се скарате с телевизионната компания? Какво общо имате с нея? Не бих искал да имам такъв враг — каза Писателят, — а пък аз уж не съм от страхливите.

Изобретателят започна да разказва. Той е непрактичен, неделови човек, откъснат от реалния живот. Когато настанало време да действа, решил да се обърне към някой вестник, който би могъл да даде веднага гласност на изобретението, да го рекламира. Но след това си спомнил за компанията „Окото на Ра“ — у тях, в къщи имало старичък телестереоприемник от тази марка. И ето веднъж дошъл в столицата (а не му е така лесно да се измъкне, това се случва рядко), научил в справочното бюро адреса и намерил многоетажната сграда... е, такава кула в египетски стил с фигури. Писателят сви зиморничаво рамене. Той знаеше този уродлив безвкусен небостъргач с претенции за оригиналност, където през пищния декор от обелиски, роби, скарабеи, лотоси, пилони, прави фараони и седнали фараони надничаше скелетът на безпощадно съвременно делово здание, здание-гешефтар. Изкачил се с асансьора на двадесет и четвъртия етаж, там — в кабинета стои жена. Казват, един от директорите може да реши въпроса... как я наричаха... някакво име от света на природата... Не искали да го пуснат, той вдигнал скандал, излязла тази жена, погледнала го и казала: „Нека влезе!“

— Красавицата Флора? — досети се Писателят.

— Да, да, именно тя.

Преди много години млада дебютантка с безукорна фигура изигра в едно от предаванията на компанията, направено по мотиви от картините на Ботичели и други художници от италианския Ренесанс, ролята на прекрасната Флора, богинята на цветята и младостта. Тя имаше голям успех. Телезвездата, която в чест на своята първа роля продължаваше да играе под името Красавицата Флора, направи

грандиозна кариера. Години наред играеше Клеопатра, Савската царица, Месалина, Леда с лебедите, владетелката на планетата Венера, дете на джунглата, възпитано от горили, и много други роли, за които не бяха нужни дрехи. Играеше и във вариете, снимаше се в киното. След време стана един от тринадесетте генерални директори на компанията, вече почти не играеше, превърна се в делови човек, натрупа състояние. Тя имаше нюх, предугаждаше безпогрешно кое ще има успех, славеше се със своето разбиране на „средния човек“. Тя и себе си наричаше с гордост „среден човек“, излетял до двадесет и четвъртия етаж, казваше на репортерите, че не знае нищо повече от онова, което печатат вечерните вестници и илюстрираните списания и че през целия си живот не е прочела нито една „умна книга“.

Тук разказът на изобретателя не беше вече толкова свързан. Писателят разбра — Флора заключила вратите на кабинета си и не искала да чуе за изобретението. Тя обаче била много мила с посетителя и му предложила да вечеря с нея в нощния закрит клуб „Окото на Ра“, който в града се считаше за много луксозен и където мнозина се мъчеха да попаднат. Когато той се отказал, като наивно забелязал: „Аз, знаете ли съм женен. Защо да идвам с вас?“, в настроението ѝ настъпил забележим прелом. Тя казала доста тъжно, че той очевидно е авантюрист, шантажист, че ако само разкаже на съвета на директорите за неговите дяволии, сигурно ще го пхнат в затвора или в лудницата. Тогава той не издържал, хванал я здраво за ръцете, хвърлил я на кушетката, извадил апарата, настроил го по определен начин, насочил лъча към нея... Той не знае, не може и да знае какво е видяла тя, та това е строго индивидуално, но тъй или иначе тя била потресена, подтисната, така и останала да лежи, със затворени очи. А той бързо си излязъл — първо, омръзнало му това разтакаване, второ, трябвало да хване влака, той бил обещал да си бъде в къщи в определен час, а кому се нрави да не държи на думата си, неприятно е.

— В къщи веднага се вдигна паника, тревога, знаете жените, даже да е най-добрата от всички жени, светица, предана...

Изглежда Красавицата Флора все пак беше изпълнила своята заплаха — разказала в Съвета на Тринадесетте за изобретателя, знаменитият съвет на генералните директори на компанията „Окото на Ра“, който винаги заседаваше на двадесет и четвъртия етаж на „египетския небостъргач“. Така или иначе, когато днес рано сутринта

той пристигнал в столицата и научил в справочното бюро адреса на Писателят, започнали да го следят, стреляли срещу му... той се опитвал да се измъкне през дворовете, изкачил се по пожарна стълба, но на балкона го чакали в засада някакви хора, твърде хилави, хленчеци... налепили се по него като тесто, той не бил виновен, но изглежда че някой от тях е полетял през перилата, той съвсем не бил искал това, добре че не било високо. Удивително неприятна сутрин, толкова щуротии.

— А вие през цялото време ли се крихте под кревата?

Изобретателят отвърна безгрижно:

— Не, в началото в часовника ви... който е там до входа. Знаете, колкото е по-просто, толкова е по-трудно да се открие... — Той неочаквано се усмихна с дяволита момчешка усмивка. — Това не е мое откритие, за него има великолепен разказ от Едгар По.

— И как си представяте нещата по-нататък? — попита Писателят.

— Първият етап е вече изминат. Сега е нужна широка гласност, открито обсъждане. И с него да се заемат мнозина. Нужни са разгърнати експериментални работи, сравняване на резултатите, анализи. Нужно е сътрудничеството на психолози, физици, физиолози, учредяване на специални лаборатории, институти, международни връзки.

Вие не сте специалист, аз разбирам... Но на мен ми трябва съвет от независим, незаинтересован, абсолютно порядъчен човек. И аз избрах вас — с уважение и с някаква детска доверчивост каза изобретателят. — Ще направя това, което ме посъветвате. Във вашия „Дневник на интелигента“ аз прочетох: „Отдавна е време авторитетът на властта да се замени с властта на авторитета.“ Този, който е написал това, не може да излъже дове... — И изведнъж се спря на средата на думата, послуша се. — Както щете, но по моему, чукат.

Да, чукаха. Някой чукаше на входната врата. Сега и сам Писателят чу.

— Няма как, ще се наложи да отворя. — Писателят стана. — Надявам се, че е моята чистачка. Искане ми се да вярвам, че авантюрната част на историята вече е минала-отминала.

Изобретателят каза сериозно, важно:

— Вие ще ме извините, но е нужна разумна предпазливост. — И привично се пъхна под кревата.

Главата му беше вече изчезнала, смешно извити, стърчаха само краката. Изведнъж краката спряха неподвижно. Изобретателят говореше нещо изпод кревата — трудно беше да се разбере какво, долавяше се само: „а... а... а...“ След това краката отново замърдаха, задърпаха се, заопъваха се (всичко би било смешно, ако не беше общата напрегната ситуация), изобретателят изпълзя обратно.

Ето, показва се къдравата му глава, ясните детски очи.

— Дайте чантата тук! По-бързо! Тя се набива в очи... може да ме издаде.

Притиснал към корема си бялата чанта с монограма, той пак се шмугна под косо увисналото одеяло и този път изчезна съвсем. Писателят си подсвиркваше през зъби, когато отиде да отвори.

ПАК ТЯ

(ПОСЕЩЕНИЕ ПЕТО)

Това беше тя. Дамата с червения плащ. Разсърдената Медея, с коси, извиващи се като живи змии, които сега, когато тя стоеше на площадката на стълбището, вятърът измъкваше изпод качулката, червена с черен кант. Тя наистина би трябвало да кара магьосническа колесница, със запрегнати дракони. Но, ако се съдеше по ботушите ѝ, силно изцапани с кал, днес доста беше ходила пешком. Какво пък, драконите навярно също имат свободни дни.

— Вие порядъчно дълго ме държахте под самия капчук! У вас тече точно над самия вход. — Тя блъсна Писателят настрана (блъскането беше силно, съвсем не женско) и решително тръгна по коридора. Опря гръб о дървения калъф на часовника, изправена, надменна. — Започнали сте да затваряте вратата? Очарователно. — Ярката ѝ усмивка преливаше от яд... — Вероятно след моето сутрешно посещение? Е, хайде, поканете ме в стаята. Вие, какво? — подвикна тя на Писателят. — По-живо!

Писателят сви рамене и я поведе към стаята. Като смъкна от гърба си мокрия червен плащ, Медея вървешком го хвърли небрежно върху бюрото. Тя остана по тесни панталони, напъхани в ботушите и в тъмен пуловер с висока яка без всякакви бродерии и украшения. Калните ѝ ботуши цапаха безжалостно килима, тя отиде до прозореца и седна в креслото. Писателят си отбеляза, че даже в продъненото кресло гостенката седеше твърде изправена, цялата съсредоточена, напрегната — изглежда въобще не умееше да се отпуска.

— Благодарете ми. Всичко е свършено, всичко е уредено. Аз всичко оправих — каза тя, подчертавайки думата „аз“. — Специално се поразходих един-два пъти по улица „Дева Мария“, зад старото гробище. Тези глупаци — агентите — клъвнаха веднага и тръгнаха по следата! — Тя изглежда все още преживяваше упоението от борбата, очите ѝ святкаха, нервна руменина покриваше бузите. — Бях с черен

плащ, като него, ръстът ми го бива, почти мъжки, косите не се виждат, ако качулката е добре закопчана, прикрих лицето си с шарф и с тъмни очила, е, и чантата, разбира се, точно същата като неговата, почти същите букви. С плаща, ясно ви е, разбира се, какво съм направила...

Не. Писателят не разбираше.

— О, господи — каза тя с ярко подчертано презрение. — Всички мъже са бавномислещи... Те трябва специално да развиват наблюдателността си към дреболиите, докато ние, жените, сме дребнави по природа. Всяко селско девойче, когато ревнува, вижда такива неща у съперницата си, които не биха се присънили на никой детектив по света!

Тя посегна към плаща си, който лежеше като червено петно върху разпилените хартии на Писателят.

— Ето така... — И с жест на фокусник тя обърна плаща наопаки. — То от само себе си се натрапва.

Сега върху бюрото лежеше наситено-черен плащ, само някъде зад маншета на ръкава едва се подаваше тясна червена ивичка.

— Да, от просто по-просто — каза замислено Писателят, като издигна ръкава и кой знае защо надникна в неговите червени недра.

Ех, че жена! Излъгала честните гангстери, объркала ги, замаяла ги. Току-виж, че ще си имат сериозни неприятности в службата! А след това, когато вече не е било необходимо, тя вероятно е изхвърлила чантата в канала, като я е напълнила с камъни, в някой вход е обърнала плаща си откъм червената му страна. И следата на мъжа с черния плащ, който се разхождал по улица „Дева Мария“, се прекъснала, изчезнала. Остроумно, няма какво да се каже.

Неочаквано, като издигна гласа си подчертано високо, Медея каза:

— Излизай, не прави глупости! Чуваш ли? Та аз прекрасно зная, че си тук.

Възцари се тишина. Никой не се отзоваваше.

Тя стана, пъкна с решителен жест ръцете си в джобовете на панталона, отметна надменно глава.

— Хайде! По-живо! Слава богу, не съм сляпа. На най-лично място стои... а аз вчера го търсих... ръкава от моето плетиво. — На бюрото на Писателят лежеше парцалът, в който беше загънат апаратът

на изобретателя. — Стига! Доста си поигра! — В гласа ѝ се дочуха резки нотки. — Ела тук!

Изпод кревата бавно, без желание, се измъкна главата, показаха се рамената... Широкоплещестият мъжествен човек се изправи, смутен като ученик пред учителка, запристъпва неловко от крак на крак.

— Е, понаправи ли глупости? За един ден толкова изпоразвали. Добре, че избързах. Ти си като дете, та ти не познаваш живота, не те бива да действуваш сам. Ето какво се получава — тя показва разлетелите се по стъклата на библиотеката пукнатини, — когато ти самичък ходиш из града. — Тонът ѝ беше снизходителен, майчински, покровителствен. — Сега ти разбра, нали, че аз и само аз те спасявам от грижи и неприятности? Пазя те от самия тебе? Че само с мене си в безопасност?

Той слушаше мълчаливо, без да протестира, но и без да се съгласява. Лицето му беше някак си тъмно, уморено, в къдравите коси се беше заплела перушина. Сините очи гледаха встрани и беше трудно да се разбере кое в тях бе повече: покорността или упоритостта.

— Е добре, за това после. — Тя премина към делови разпоредби. — А сега вземи плаща...

Той видимо беше свикнал да се вслушва в този глас, да му се подчинява по всички житейски въпроси. Обърна се, за да отиде в коридора и да намери скрития си там плащ, но тя го спря.

— Но не, не оня. Моят, разбира се. Ето го. И не от черната страна... Та те търсят именно в черно. Обърни го! — Той обърна плаща от червената страна, но тя пак беше недоволна. — Дай тук! Аз два пъти влизах в къщата в червено, може би все пак някой от тях... Не струва да се рискува!

Дръпна с рязко движение черната подплата, тя се отдели от червената (копчетата, които ги съединяваха, щракнаха, когато се отделяха). Черното на свой ред се оказа подплатено с жълто, тя го обърна наопаки и пак закопча грижливо копчетата, само че сега в ръцете ѝ беше съвършено неузнаваем, новороден, жълт като канарче плащ.

— Обличай се! Като излезеш, си свивай малко колената, ще изглеждаш по-нисък. Ето зад този ъгъл — тя се приближи до

прозореца и показа с ръка — има кола, на кормилото е баща ми. След три часа ще бъдеш в къщи... в пълна безопасност!

— Но аз бих искал още... — Той се насочи към Писателят. — Необходимо ми е...

— После. За всичко после. Друг път.

НЕНАВИСТТА НА ЛЮБЯЩАТА

(ПОСЕЩЕНИЕ ПЕТО — ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

— Да поговорим? С удоволствие. — Писателят съсредоточено тъпчеше лулата с тютюн. Най-после това можеше да бъде направено спокойно, без да рискува да получи куршум в челото. — Ако не ви затруднява, госпожо, моля, оставете прозореца отворен, тук е душно. Трябва да ви кажа, че рядко ми се случва такъв оживен сутрешен прием... Впрочем, госпожо, вие забравихте да се представите. Вие сте така необикновена, така мило пренебрегвате общоприетите условности, но все пак бих искал...

Тя не го удостои с отговор. Седна на предишното си място в креслото, постара се да срещне разрошените си коси, забодете ги по-здраво на тила си с голям фуркет. Сега на лицето ѝ изплува нов насмешливо-тържествуващ израз, ъглите на устните ѝ потрепваха, като че ли отвътре напираше дръзка безочлива усмивка, ноздрите на тънко очертания нос потръпваха. Много красиво лице. Ярко, смело, силно. И все пак в него имаше нещо неприятно — може би очите бяха разположени малко по-близо, отколкото трябва? Или надменната чупка на веждите? Да, опасно лице.

— Разрешавате ли да запуша? — Писателят взе запалката.

Тя нетърпеливо помръдна рамо — пушете, какво ме интересува. Заговори бавно, тежко:

— Така... той не е шарлатанин, не е измамник... никога никого не е лъгал съзнателно. Но той е със засегната психика. Разбирате ли? — попита тя със звънтящ глас. — Той е маниак... Във всеки случай от време на време става именно такъв. Когато го прихване.

Писателят разпали лулата и се обви с кълба дим. Той не бързаше да отговоря. Явно беше се приготвил да слуша по-нататък.

— У него възникват налудничави, натрапчиви идеи: всеки път някакво изобретение, откритие със световно значение, което уж бил направил. — Застанала нащрек, тя следеше какво впечатление правят

думите ѝ. — Съумява да говори за това толкова свързано, логично, че в началото човек може да си помисли... Но вие сте писател, психолог, вие, разбира се, веднага сте разбрали с кого имате работа, вас — аз съм уверена — не могат да ви излъжат.

Без да изпуска лулата от устата си, Писателят попита:

— Отдавна ли се познавате с него?

— От преди десет години. — По лицето ѝ се плъзна някаква сянка от спомен, чертите ѝ леко се смекчиха. — Бях студентка, съвсем младо девойче. Но още тогава можех да взимам решения. И аз веднага, в оная първа вечер... — Тя замълча. Писателят не я подканваше, търпеливо чакаше продължението. — Той беше самичък, нещастен, болен... Аз го отведох и го скрих в своя собствен дом, в малко глухо селце, което не може да се намери на картата. Достатъчно богата съм и мога да си позволя разкоша да задоволявам всичките му хрумвания. Оборудване, прибори... Нищо не му отказах. Нека това да са само играчки, но ако тези играчки правят живота му по-лек, прогонват скуката, то не ми е жал за никакви пари. Той вярва, че е изобретател, чувствава се истински човек, щастлив е по своему...

— Вие затваряхте ли го? — попита Писателят направо, като разгонваше дима с ръка и се вглеждаше в красивото непроницаемо лице. Тя сви неопределено рамене. — Не сте го пускали в града? Криели сте колата, не сте му разрешавали да я ползува?

Тя започна да обяснява:

— Той е твърде нервен, за да може да стои зад кормилото. А градът му действа възбуждащо, лекарите...

— Така. Ясно... По-нататък! Богатство, текуща сметка, средства за неговите прищевки... — Той неочаквано опря гърди о бюрото и здраво сграбчи нейните дълги гъвкави пръсти, стисна ги. Тя се опита да се измъкне, но не можа. — Е, стига, стига, нищо не искам от вас, само мъничко обследване.

Тя изпръхтя негодуващо. Той преодоля съпротивлението ѝ, разтвори юмрука ѝ, попипа тясната ѝ длан. Както си и мислеше, на дланта ѝ, там, където започват пръстите, можеха лесно да се напипат мазоли, каквито нямат богатите капризни дамички.

Той пушна ръката ѝ, тя рязко се отдръпна назад, сви се в креслото като подгонен звяр. И завика, бляскайки с очи:

— Да, работя в зеленчуковата и в овощната градина... И никак не се срамувам!... Копая, без да изправам гръб. Возя и продавам плодове, пазаря се за всеки грош. Може да спя и четири часа в денонощието, но от това не се умира — каза тя с безпощадна насмешка. Трябва да ѝ се отдаде дължимото — тя можеше да бъде жестока не само към другите, но и към себе си. — Цял месец работих като прокълната и ето той има възможност да поръча поредния безсмислен куп тръбички, кабели и епруветки, на които ще се радва като момченце. Нека се радва! А това, че аз жертвувам себе си, погубвам своя живот, живота на баща си... Какво значение има това?

Има разни фанатици. Тази беше фанатик в любовта. Любов, която много приличаше на ненавист, любов — страстна, неистова, оцветена мрачно, безрадостна, която носи само болка. Сляпо предана на своя идол, тя се бичуваше ежедневно, ежечасно в името на този идол, без да пита нужно ли му е това или не. И всичко е помнела, за всичко е търсела отплата — за всеки удар с бича, за всяка драскотина. Какво да се прави, най-преданият жрец обикновено е и най-деспотичният. Фанатизмът и деспотизмът така често вървят ръка за ръка.

— Вие сте учили... — започна Писателят.

— Във Висшата школа по музика и музикознание — каза тя предизвикателно — при най-добрите професори на страната. Вдъхвах надежди. Струва ли си сега да си спомняме за това? „Погребах се в затънтен край“, както пише в благопристойните романи на деветнадесетия век. — Като подражаваше на гласа на продавачка от пазара, тя проточи напевно с жесток смях: — Отлични аспержи, отбрани ангинарии, салати, марули, сладка цикория. Не искате ли френска целина, червено савойско зеле, лук шарлот с дребни главички... — Като прекъсна своя фарс, каза строго, без усмивка: — Ето как става, драги Писателю! Нарича се: живот! В романите на деветнадесети век такова нещо няма да срещнеш.

— Е, и деветнадесетият век си е имал своите противоречия. Стигали са му — каза Писателят. — Не са били само рози и разнежени елегии...

Но тя не слушаше. Тя въобще не умееше да слуша другите.

— И не съжалявам. Нито за секунда, за нищо не съжалявам. — Тя навъси вежди, горчивата гънка над очите ѝ се очерта рязко. — А

всички вас, чистичките, благополучните, аз презирам... И вашите мнения за моя живот не ме интересуват, не желая да ги слушам, дръжте си ги за вас. Както и вашите въздишки и съжаления!

Писателят разбра, че тя спори не с него, а през него — с някакви бивши приятелки, които сега, когато я срещнат, едва ѝ кимат... със стари познати на семейството, които поклащат тъжно глава, когато говорят за нея „в минало време“ като за „окончателно пропаднала“.

Тя стана и започна да ходи напред-назад из кабинета, като затворник в килия.

— Нека да работи в лабораторията си! Нека да се утешава с илюзии. Светът не бива да забелязва това. Какво го засяга света? Той е безвреден. Разбира се, само когато е до мене и под мое наблюдение. — Поправи се. — Тоест, под наблюдение на лекар. Ние го наблюдаваме, аз и баща ми... стараем се никога да не го оставяме сам. Това стана случайно — баща ми работеше в далечния край на градината, а аз бях отишла за щайги за ябълки. През последния месец той вече втори път бяга така в града. Тогава се хвана с телекомпанията, а сега с вас. Това негово бръщолевене за някакъв апарат, е, не апарат, а магическа кутийка... — Тя явно се опитваше да разбере какво точно е известно на Писателят, какво е успял да му разкаже изобретателят. — Та това е просто мираж... своего рода халюцинация. Така му се привижда, така му се струва. Натрапчива идея, която няма нищо общо с действителността.

— Той ми показва кутийката — каза Писателят между две всмуквания от лулата, без да откъсва поглед от лицето ѝ.

— Показал? — Тя се задъха. — Той значи... О, боже! — Тя веднага се опомни: — Та това са празни дрънканици. Приказки! Легенди! Аз никога не ще повярвам...

И замълча. Защото видя под хартиите на бюрото подаващия се ъгъл на познатата сива кутия. Взе я в ръце, повъртя я. Не можеше да има съмнение — това беше той — „апаратът на въздействие“.

— Откраднал го. Изнесъл го...

Тя се отпусна на креслото и продължаваше да разглежда апарата, който лежеше на коленете ѝ. След това вдигна очи към Писателя реши се и каза:

— Е, добре. Нека бъде така. Сега ще ви кажа всичко. Той е просто хипнотизатор. И наистина блестящ хипнотизатор,

забележителен, много талантлив. Лично надарен... плюс метода, който разработи. Той го разясни и на мене, аз съм негова ученичка. Ето сега ще се убедите!

... говоря. Баща ми ме слуша и не се спира, върви по-нататък, ние заобикаляме ъгъла на къщата, завиване зад него.

— А, тъй ли? — Баща ми като че ли претегля, преценява нещо, обмисля. — На тебе не ти харесва синият? Червеникавият ти харесва повече? Ти си променил решението си? Е, какво пък!

Аз разбирам, че сега ще стана нещо ужасно, искам да попреча на баща си, да увисна на ръцете му, искам да плача, да моля за прошка, да викам, че няма вече да правя така, че харесвам синия, много го харесвам. Но не успявам да направя нищо, вкаменявам се, ръцете ми са притиснати до бедрата, гърлото ми е свито.

Баща ми спокойно, бавно, без да променя израза си, отваря кутията. Хвърля на тротоара синия красавец-самолет, самолетът изтраква, баща ми вдига крак и го настъпва... веднъж, втори път... искам да замижа, да не гледам, да не виждам нищо, но не мога, гледам и горещи, горчиви сълзи...

Всичко се върна. Стените, кабинетът, лицето на чуждата жена... Какво става? Та първия път беше друго, съвсем друго. Ах, да, изобретателят измени настройката на апарата, пред мене движеше лостчетата. Онази настройка беше идеализирана, а тази очевидно...

Писателят попита:

— А вие можете ли да повторите това без кутията?

И протегна ръка да вземе от нея апарата.

Но не успя.

Тя се развика:

— Назад! Не пипайте!

И Писателят неочаквано видя право пред себе си насоченото дуло на малък дамски револвер. Откъде го беше измъкнала Медея, той не беше успял да забележи. От джоба на панталоните, може би?

Не е твърде приятно, когато красива жена с решително лице държи с твърда ръка мъничък дамски револвер, насочен в корема ти.

Не ти е до шеги.

— Ръцете горе! — изкомандува Медея.

— Според мене, това е излишно — каза Писателят, без да вдига ръцете си. — Разбира се, ако вие продължавате да настоявате, госпожо...

Тя не настоя. Хапеше устни и размисляше — за какво? Него естествено го интересуваше хода на мислите ѝ. Какво ли не би могла да измисли, без да отдръпва пръст от спусъка. Той, старият войник знаеше добре, че понякога оръжието подсказва на човека най-странни и ненормални постъпки. Та нали оръжието е направено за унищожение и, като всяка вещ, помни за какво е направено.

— Знаете ли, да вдигаш ръце е някак си глупаво — каза Писателят, загледан отблизо в черния отвор на цевта. — В това има нещо театрално. В смешно положение изпада и който вдига ръце... и който командува.

Тя каза бавно, като че размишляваше на глас:

— Истината за апарата знаете само вие. Единствен само вие сте го пипали... значи, ако аз сега...

Дулото на пистолета, насочено преди това в гръдта му, се издигна на равнището на челото. Сега то беше насочено между очите на Писателят. По гърба му полази неприятен студ. Ръката на Медея се позабави и започна полека, но твърде нерешително, да се спуска надолу, след това пак се издигна...

Писателят се ядоса. Той не обичаше да бъде играчка в ръцете на другите. Беше свикнал сам да решава съдбата си.

— Е, стреляйте! — каза той през зъби, като я гледаше внимателно в очите.

Стана от стола и като заобиколи бюрото, през цялото време гърбом към него, бавно се придвижи насреща ѝ.

Внезапно тя изтърва револвера на килима. Раменете ѝ се затресоха от ридания.

Той вдигна спокойно револвера от пода, постави предпазителя, сложи го за всеки случай в джоба на куртката си. Такива нервни особи понякога доста бързо променят решението си.

— Успокойте се. Елате на себе си. Искате ли да ви сваря силно кафе? Нищо страшно не е станало. Как се чувствувате сега?

Тя седеше в креслото и както преди не отлепяше ръце от лицето си. Писателят реши, че трябва да ѝ даде време да дойде на себе си и престана да ѝ задава въпроси.

Той отиде в кухнята, наля чаша вода и я донесе. Медея седеше, отпуснала уморено ръце в скута си. Очите ѝ бяха пълни със сълзи, но когато той влезе, тя бързо, раздражено се обърна към стената. Не пожела да пие, отблъсна ръката му с чашата.

— Виждате ли, госпожо, що се касае до вашата версия с полудяването... — каза Писателят, като отърси капки вода от ръкава на домашната си дреха. — Не бих ви съветвал да настоявате на нея. Явно за апарата зная не само аз. Известен е да речем и на сътрудниците на компанията „Окото на Ра“. Иначе компанията не би преследвала така настойчиво изобретателя. Те там не обичат да хвърлят пари на вятъра, а преследването струва пари — и то не малко. Съветът на генералните директори очевидно счита, че вашият мъж е напълно нормален, а апаратът — реалност. Да, той ми каза, че Флора, знаете тази бивша...

От всичко, което Писателят каза, тя изглежда чу само женското име Флора. И скочи, невероятно яростна, като пантера, която се хвърля върху жертвата. Писателят даже се изплаши.

— Ето на... щом излезе. Жените му се обесват... Той ще заеме видно положение, ще бъде уважаван, ще си има свой самостоятелен живот. Аз го откраднах от всички, скрих го... Никога не съм мислила, че от това може да излезе нещо. Че той ще открие... Давах му пари, жилите ми изскачаха, за да може той да изследва, нека изследва, ако ще цял живот, щом това му доставя удоволствие. Но да не открива!

Румени петна аленееха по бузите ѝ, косите ѝ бяха разрошени, беше даже малко страшничко да я гледаш.

Юмруците ѝ бяха притиснати о гърдите, тя стискаше пръстите си толкова силно, че кокалчетата им бяха побелели. И говореше, говореше, като че сама се възнаграждаваше за многогодишното мълчание, за постоянната потайност:

— Когато ние се запознахме... той имаше тетрадка, озаглавена „Дезидерата“. Е, всички знаят, че това означава „Желаното“. Така пишат в библиотеките върху списъците на книгите — желано, тоест това, което нямаме, но което искаме... А той записваше в тази тетрадка своите идеи, замисли... онова, което мечтаеше да открие, да осъществи. Пишеше за тези проклети „лъчи на въздействие“, за

бъдещия апарат. Помня аз, смеейки се, сложих длан върху тази тетрадка. И казах уж на шега: „О, как бих желала да стана ваша Дезидерата!“ Това беше отдавна. Тогавя бях наивна и мислех, че животът, това е осъществяване на желанията... търсене на идеалната хармония, която е постижима.

Тъмните ѝ очи гледаха покрай Писателят. Дали помнеше къде се намира, с кого разговаря, защо е дошла тук?

— Аз тъй и не станах негова дезидерата. Дезидерата си остана ето това — поразклати апарата в дланите си. — Това го привлече изцяло. — Усмихна се. — Да, той не ми е изменял, та той е порядъчен, честен човек, добро момче. И кога ли пък би могъл да ми измени? Той ме търпеше до себе си, свикна да му помагам да живее, да работи, понякога даже забелязваше, че съм жена. — Обърна се поривисто към Писателят. — Искате ли да знаете кога бях истински щастлива? Месец. Един месец за всичките тези години. Когато след едно неуспешно облъчване...

— Той изпаднал в състояние на полусън?

— Да. — Тя не се учуди, че Писателят знае, не обърна внимание, не ѝ беше до него. — Страшно е да го кажа, но аз нощем понякога мечтая... какво би било, ако той пак стане такъв, какъвто беше през този месец... или пък да ослепее. Колко щях да съм му нужна, как би чакал моите стъпки, как би се слушвал...

Тя замълча. Нещо я накара да застане нащрек. Писателят сложи двете си ръце на раменете ѝ, накара я да клекне, да се скрие зад масата.

Изад полуотворения прозорец питаха:

— Писателят... тук ли живее Писателят?

Гласът беше женски. Сребрист, необикновено чист и ласкав. Писателят повдигна леко пердето, погледна в градината. Очарователно създание, младо и женствено, се луташе между храстите. Чадърът не можеше да опази от дъжда нейното елегантно бяло палто с пухкава черна кожа по ръкавите и по полата. („Шикозен модел на парижка фирма“ — помисли бегло Писателят.) Старата къща пръхтеше и плюеше сърдито, и злорадо излизаше върху ѝ буйни потоци кална вода, като че ѝ откъщаваше за нахлуването.

— Сега ще дойда — каза Писателят, — ще ви посрещна. Чакайте ме там.

И спусна пердето.

— Но аз не искам да се крия — съскаше Медея възмутена, когато той я влачеше за ръката по коридора. — Аз от никого и от нищо не се боя. Какво ми...

Без да се церемони, Писателят я бутна към тесния дървен калъф на часовника. Отвори вратата.

— Мълчете! Омръзнаха ми вашите глупости... Ами ако тази новата е също от шайката? Видът ѝ е прекалено невинен. Чрез вас е твърде лесно да се доберат до вашия мъж, миличка. Благоволете да помислите за мъжа си.

Споменаването на мъжа ѝ я направи послушна. Тя влезе в калъфа на часовника и затвори вратичката зад себе си.

АНГЕЛЪТ, КОЙТО ЛЪЖЕШЕ БЕЗ МЯРА

(ПОСЕЩЕНИЕ ШЕСТО)

Отблизо очарователната жена се оказа не толкова млада. Би могло да ѝ се дадат около тридесет. „Четиридесет и пет“ — констатира спокойно Писателят, оценил като познавач равнището на грижите, майсторството на обработката на материала. Умело гримирана, изискано и с вкус облечена, тя цялата беше скъпоценно произведение на изкуството, създадено от ръцете на първокласни шивачи, фризьори, козметици, масажисти, парфюмери, бижутери.

Ако се вгледаш, не можеше да не познаеш тези присвити нагловато-невинни очи с подсинени блестящи клепки и голяма сочна уста, тази платинена къдрица, спускаща се до самите вежди. Всичко това толкова пъти се беше мяркало в списанията, на стереотелеекраните, в киното... Красавицата Флора! Да, разбира се, това беше тя.

„Днес при мене изглежда ще дойдат всичките тринадесет заместник-директори на компанията «Окото на Ра» — помисли си Писателят. — Интересно.“

Тя се представи. Сне ръкавицата си, протегна като за целувка ръка, огъната като лебедова шия. Той пое тази ръка, изви я малко, постави я вертикално и без да я целува, просто я стисна.

— Тук може ли да се пуши? — тя извади от чантичката си предълго цигаре и съвсем тъничка цигара.

— Моля. Чувствавайте се като у дома си. — Писателят побутна пепелника към нея. — Това би поласкало всеки: да посрещне у дома си известната актриса, гордостта на нацията... прелестната жена... а главно видния деец на нашия делови свят.

Трябва да бъдем справедливи към нея: тя бе житейски умна. Присвитите ѝ очи погледнаха Писателят и тя веднага се отказа от ролята на съблазнителка.

— Извинете, че така нахлух при вас. Вашият талант... — Писателят с мъка изобрази усмивка. В такива случаи той винаги изглеждаше глупаво, не знаеше как да се държи. — Донесох ви билети. Искам да ви помоля да ме видите в последната ми роля в спектакъл-ревю. Вашето внимание ми е така скъпо! — Щракна закопчалката на

чантата си, извади билетите, притисна ги с един от камъните, които бяха разхвърляни по цялото бюро. — Две места в директорската ложа. Ще дойдете ли?

— Може би.

— Разбира се, аз няма да поискам от вас никаква реклама, както другите звезди. Никакви рецензии не са ми нужни, да вървят по дяволите! — Когато беше увлечена от разговора, тя изпускате вулгарни фрази, правеше просташки жестове. — И тъй, значи утре...

— Ще се постарая. — В себе си Писателят беше решил, че ще даде билетите на своята стара чистачка и на нейния син. Нека поседят в директорската ложа.

— Ще ви чакам, ще гледам през процепа на завесата като младичка дебютантка. — Тя се усмихна мило на Писателят. — А у вас навсякъде са разпръснати камъни? Обичам безумно камъните, въобще всичко просто, твърдо, грубо. Аз не съм украшение от тюл, не съм се родила в дворец. — Вероятно тя считаше, че това би трябвало да се понрави на Писателят. — Да, произходът ми е прост, вкусовете — груби. Обичам народните празници, танците по улиците... карнавала в моите скъпи Плевки, откъдето съм родом. — Плевки се наричаше най-подозрителният район на бордеи, вертепи, лумпени. — Знаете, да ви заливат с вода... да ви засипват от прозорците с брашно, със стърготини. Много е весело!

Тя се настани удобно в креслото, ронеше нищо незначещи думи, явно печелеше време и с остър поглед опипваше стаята, края на коридора. Колкото повече време минаваше, толкова повече в нея се проявяваше нещо нахално — пробивно, безцеремонно, улично, което рязко контрастираше с парижкия й тоалет, с добре обмислената прическа и грижливо направената маска на лицето. Той неволно сравняваше тази преуспяваща дама с онази, която седеше в същото кресло преди нея. Онази, овладяна от страсти, не умееше и не искаше да се погрижи за себе си, за своята външност, вероятно месеци не беше се поглеждала в огледалото. Фуркетите и фибите не се държаха, изплъзваха се бързо от нейните упорити, еластични коси, живите капки дъжд се стичаха по естествена, ненамазана с нищо кожа и тя не ги избърсваше от лицето си, даже като че ли не ги забелязваше...

Те и двете бяха опасни. И двете бяха съсредоточени само в себе си, в своето „аз“, в своите желания, и двете бяха егоистични, макар и

да се различаваха, и двете не биха се спрели пред чуждия живот, за да постигнат своето. И в двете имаше нещо от звяра-хищник и не им достигаше нещо човешко.

Тази, с купеното с пари младежко лице и не младата шия, искаше удоволствие (вероятно, от доста ниско естество), пари, власт. И търсеше борба и интриги, силни усещания, задоволяване на самолюбието, търсеше острата радост от победата над жертвата, оная радост, която е така необходима на хищника. А на другата — какво беше нужно? Какво искаше Медея, свита в тесния дървен калъф на часовника, за какво мислеше тя сега? Какви планове се раждаха в упоритата ѝ глава? Какво ще прави дамата с плаща, когато се върне в къщи? Бяха възможни най-разнообразни варианти, най-неочаквани решения. Ще държи ли мъжа си под дулото на револвера? Или наопаки — след няколко дни сама ще го доведе в града, като вземе предпазни мерки и го брани грижливо от всякакви опасности? Кой знае, кой би могъл да знае?...

— Вие сте дошли заради изобретателя — тихо, без всякакъв израз каза Писателят.

— Какво-о? — учуди се Красавицата Флора.

Той пак повтори израза си, все така бавно, без всякаква интонационна украса.

— Не разбирам за какво говорите — каза тя. На лицето ѝ беше изразено естествено недоумение.

— Не лъжете, ангеле мой — каза Писателят и получи малко удоволствие от това, че някога с тези думи Д'Артанян се беше обърнал към Миледи. — И в края на краищата колко още ще стоите така? Рано или късно щеше да ви се наложи да кажете...

Тя се защищаваше.

— Но, аз не познавам никакъв изобретател... Аз заради билетите... Искаше ми са сама...

— Лъжа! — той повиши глас. — Не вярвам на нито една дума! Вие прекрасно знаете, че аз за нищо на света не бих отишъл на вашето идиотско ревю. Престанете да ме будалкате, чувате ли? Какво искате? Хайде!

Той нарочно се изпусна, разреши си да вика. Да види как ще ѝ подействува това.

Та стана, изтърва дългата ръкавица, която той не вдигна. Настъпи я.

— Не искам да разговарям с вас. Вие сте грубиян! Аз...

— Не, сега вие вече няма да си отидете. — Той ѝ прегради пътя. — Благоволете да обясните защо дойдохте. Омръзнаха ми загадките, достатъчно...

Той стоеше разкрячен, стиснал юмруци.

Внезапно Красавицата Флора се предаде, отстъпи. Тя безволно се отпусна обратно в креслото, облегна глава на облегалката му.

— Какво пък... Добре. Ще кажа. Тежко ми е, но все едно. Пет пари не давам! И тъй, знайте: не мога да го забравя от мига, в който го видях в канцеларията. Като че ли трън ми се е забил... Като че са ме омагьосали, урочасали. — Тя бързо сплете пръсти, както правят селянките в глухите планински селца, прогонвайки злия дух, нечистата сила. — Аз не съм коя да е, о, не! Бях обичана. Търкаляли са се в краката ми, заради мен са се стреляли, бесили са се, тровили са се. — Тя си припомняше не без удоволствие този дълъг списък, както опитният служещ си припомня поощренията и наградите. — И изведнъж... Той влезе и знаете ли, внезапно ми се прииска да пратя всичко по дяволите и да започна живота си отначало. Да му бъда скромна другарка, да пера чорапите му, да правя вместо него тези... чертежи. Да живея в мансарда. И като си помисля само, че това съм аз, Красавицата Флора! О, какви само прозвища не са ми давали журналистите: „Флора Великолепната“, „Флора Непобедимата“...

Писателят я прекъсна:

— Вие, какво, готвите се да го откриете? И очевидно с моя помощ?

— Да — тя отпусна сини клепки. — Не мога да живея без него... не мога да дишам.

Тя беше актриса. Но отвратителна актриса. И изигра ролята си лошо, неправдоподобно.

РАБОТАТА СИ Е РАБОТА

(ПОСЕЩЕНИЕ ШЕСТО — ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Писателят каза твърдо:

— Значи сте се влюбили! Така, така. Колибка, хляб и вода... Идилия. Отива ви чудесно. А парижкия парфюм „Шанел“ ще благоволи ли да вземете на мансардата си, мадам Флора?

Лицето ѝ изобрази невинна жертва.

— Вие не ми вярвате, нямате доверие в мен?

— Не.

— Но това е оскърбително!

Той се ядоса сериозно.

— Потърсете си други простаци. Аз съм стрелян заек. — Неволно хвърли поглед към пробитото от куршум стъкло на библиотеката и се усмихна. — За мене е свършено ясно...

— Какво ви е ясно? — попита с видимо неподправена тревога тя, като се повдигна от креслото.

— Ясно ми е, че вие искате с този спектакъл тук, у дома, да ме разчувствате — каза рязко Писателят. — А самата се готвите да измъкнете на всяка цена адреса на изобретателя и да го предадете на компанията „Окото на Ра“. Тъй ли е? Отгатнах ли какво мислите?

Колкото и да е странно, но тя се успокои съвсем. Седна удобно в креслото. Отвори бавно чантичката си, поправи старателно платинените къдри на бретона си пред кръглото огледало на голямата пудриера от костенурка. Прекара пухчето по носа си.

— Вие изпаднахте в глупаво положение, Писателю — гласът ѝ звучеше насмешливо. — Какво да се прави, даже умните хора понякога грешат. Не, нека компанията да си наема агенти и сама да се оправя с тях. Аз съм намислила друго.

Сега изглежда тя говореше истината.

— Този тип вече е бил у вас — тя огледа паркета, изпоцапан с отчетливи следи от кални ботуши. — И очевидно пак ще се появи. Той

иска да повери своята съдба на порядъчен човек. Той сам ми каза това. — Тя презрително издаде напред долната си устна. — А такива кротки момчета, както ви е известно, в съвременното общество...

— Не се срещат често.

— Точно така. Тъй че той не може да се дене никъде. Все едно, ще се домъкне при вас. Няма къде другаде да го търся, само тук, във вашата грохнала колиба.

Писателят се поклони.

— От вашите мили думи аз изглежда трябва да направя ласкаещия ме извод, че вие ме считате...

Красавицата Флора не му даде да се изкаже, изглежда бе свикнала да има работа с подчинени, които може да прекъсва, когато си ще.

— По дяволите! Тогава се разпалих. Бях обидена. Беше ме яд на него. И така побеснях! Глупаво е да даваш воля на чувствата си. Кой от нас може да си позволи такъв разкош? Не размислих, не пресметнах... Е, както и да е, трябва да го намеря. Това не е каприз, а делова необходимост. — Гласът ѝ стана властен. — И вие сте длъжен да ми помогнете!

Чувстваше се, че няма да е така лесно да се отърве от нея, че тя с всички достъпни средства ще се стреми към своето.

Писателят попита:

— Кажете, вие ли ми звънихте днес? Поклонницата и всичко останало.

Тя сви рамене.

— Ами, да. Трябваше да разбера дали сте в къщи. Дойдох дотук пеша. Колата си оставих до магазина за шапки. — Предупреждаващо добави: — Никой не трябва да знае за моето идване. Това е във ваш интерес.

— Вие ме заплашвате? — попита Писателят лениво. Интересно дали в чантичката и на тази няма револвер.

— Би било просто непредпазливо да ви заплашвам — каза твърде спокойно Красавицата Флора. — Вие сте смел, силен човек и заплахите само биха ви подтикнали да се съпротивлявате. Не, с вас човек трябва да се разбира, и то само с добро... и без хитрини, честно.

Писателят се усмихна.

Тя като че ли размишляваше, обмисляше нещо. Най-последно изглежда се реши. И попита бързо, кратко:

— Той показа ли ви онова?

Писателят отговори, че да, показал му го е.

— Вие разбирате ли на какво намирисва това? — попита Красавицата Флора, наклонила се към него през облегалката на креслото, като щракаше пръсти. — Мирише на големи пари!

Писателят се намръщи.

— Това е голямо научно откритие. Теоретически, даже на самия автор не е ясно още какъв характер носи това въздействие и до какво може да доведе...

Тя го прекъсна:

— Но аз не за това! Нима наистина трябва да имаш делова хватка, организаторски опит, за да си представиш веднага практическите последици!...

Очевидно Писателят се досеца, че тя не е чак толкова сляпо предана на своята компания, че тя си има и свои интереси. Да, и въобще глупаво е да се уловиш за нещо, без да гледаш, със затворени очи. Така правят само дребномащабните, безволеви хора. Тя и когато се гмурка, пак е с отворени очи... Разбира се, не е хубаво сама да си прави реклама, но тя има напълно солидна делова репутация, тя е администратор от голям калибър. И може да бъде полезна... много полезна... работата може да се разгъне широко, мащабно, глобално! Ако ще говорим открито, тя през целия си живот е чакала това глобално дело, което би й позволило да изяви своя необикновен делови темперамент. Не, тя не се готви да завърши живота си като един от тринадесетте генерални директори, тези рамки отдавна вече са й станали тесни. Тя все още може да покаже на света на какво е способна. Готова е да рискува всички свои налични капитали и при първа необходимост да ги вложи в работа. Който не рискува на едро, който се бои да рискува, той е заплашен да остане завинаги един от тринадесетте. Никога няма да стане първи!

— Но в каква работа се готвите да влагате капитал? — попита Писателят. Тя говореше с него така, сякаш те двамата бяха единствените притежатели на акциите и отдавна намерили общ език, отлично се разбират помежду си.

Нима Писателят не е разбрал досега? Апаратът на изобретателя ще нарекат „Излъчващ блянове“, „Идеализатор“... „Утешител“. Та малко ли са имената, с които би могло да го назоват? Ще бъде създадена международна фирма „Илюзия“... Или междуконтинентален концерн „Идилия“. В края на краищата това не е важно. Важно е друго. На всеки човек ще му се прииска да има такъв апарат. И ще бъде готов да продаде и последния си парцал, за да си го набави. Векът на радиоприказките и стереотелекартините свърши. Компаниите на телебизнеса ще рухнат с трясък, ще се разсипят на пух и прах, като колоси на глинени крака. При това много гръмки имена ще се забравят, много огромни състояния ще загинат в тази катастрофа. Горко томува, който не е гъвкав и не е могъл да предвижда! Горко на победения!... А на деловия небосвод ще изгреят нови ярки светила. Ни един, па бил той и най-пошлият и най-разкошният приключенски филм, ни един, па бил той и най-евтиният евтиният бестселър-детективски филм, не ще могат да издържат конкуренцията с бляновете на фирмата „Илюзия“. Ти самият да си винаги героят! В къщи, достъпно, евтино, просто! Никой досега не е имал възможност да угажда на личния вкус на човека, да работи по индивидуална поръчка. Грандиозни перспективи. Това ще бъде похубаво от всякакви таблетки-транквилизатори, към които така се е пристрастил съвременният свят, по-упойващо от алкохола, тютюна, наркотиците. И къде-къде по-евтино! И свършено безвредно! Най-касовият предмет, най-търсеният, най-необходимият. В страна, в която правителството се опита да забрани апаратите „Илюзия“, дребните хорица ще сменят правителството.

Красавицата Флора сипеше готови фрази за рекламни проспекти, остри вестникарски заглавия. Нейното фалшиво неестествено гладко лице светеше от искрено и чисто увлечение. „Ето я, на, нейната Дезидерата — помисли Писателят, — нейната мечта. Всекиму своето...“

Той попита:

— А компанията какво иска? Защо е целият този шум, гангстери, преследване?

— Компанията е в паника — каза с недобра усмивка Красавицата Флора. — Съветът на Тринадесетте е смъртно изплашен. Че как иначе

— такъв конкурент. Те са хора на бизнеса и умеят да предвиждат в перспектива, не е нужно нищо да им се обяснява.

— Искат да му предложат крупна сума, за да не вземе патент? Или смятат да го принудят?

Тя сви рамене. Вероятно съдбата на изобретателя просто не я интересуваше. Интересуваше я друго.

— Всички те са отрепки. Те се боят. Аз пък не се страхувам. Всичките те, са жени в гащи, но аз пък съм мъж!

Тя каза, че ако се наложи, още утре ще получи частна аудиенция от министър-председателя. И ще му разкаже за незаконната интрига на Съвета на Тринадесетте. Той ще се ядоса ужасно, когато разбере от какъв патент искат да лишат страната, от какви доходи и възможности. Какво пък, това е може би началото на края на „Окото на Ра“. Така да бъде! Амин.

„Кой кого ще глътне?“ — се питаше Писателят. Другите също не са овчици, те също имат зъби и нокти. Борбата ще бъде жестока. Какъв парадокс обаче: получава се, че изобретателят, този непрактичен, откъснат от реалния свят човек, е направил най-търговското откритие на ХХ век. И около това голямо постижение на човешкия интелект вече кипяха дребни и кални страсти, водеше се борба на лилипути, винаги готови да омотаят Гъливер с невидими и здрави въжета. Нима всичко голямо, истинско, непременно стига до трагична низост, завършва с пошла нота?

Красавицата Флора повиши глас:

— Знаете ли какво видях, когато той насочи апарата към мене? Но, не, откъде ще знаете. Видях своя първи любим. Тогава бях на четиринадесет години. Той беше „бандит“, „ловец на слонове“, както наричат ония, които обират банките. Славеше се в Плевки със своята отчаяна храброст, а там е трудно да учудиш хората. След година го обесиха — беше убил двама стражари, един касиер и беше надробил разни други работи. И ето миналото се върна. Бих дала луди пари, за да преживея това още веднъж... да стана пак четиринадесетгодишна, боса, безумно щастлива... — Издигна ръка като за пророчество: — Казвам ви — това е като опиум. Ще пълзят на колене и ще просят, ще молят. С помощта на наркотиците винаги може да се властва над хората!

— Но идеализацията е само един от възможните варианти за настройка на апарата — каза Писателят. — А би могло още...

— Не, не! — запротестира енергично тя. — Само това! Останалото не ме интересува. С останалото изобретателят ще се занимава колкото си иска в лабораторията си — това си е негова работа. Та той ще получава огромни суми пари — да си ги харчи за научни изследвания. А ако говорим за настройка, регулировка на апарата... Как мислите — тя започна делово да се съветва — ако помолим изобретателя... Да може винаги да се настройва на определен стил. По желание! Днес исторически мечти, блянове в духа на Дюма. Утре уестърн с мустанги и каубои. Източен стил, харем. Или Космос, планети. Средни векове, рицари. Свръхчовек лети във въздуха и това е възможно за него.

Писателят я слушаше и мислеше с горчивина, че индивидуалният свят на дребния човек, и без това стеснен през последните години, става съвсем беззащитен, без прегради срещу външна намеса, срещу натиска на духовния стандарт. Комикси, отпечатани в мозъка, без да са нужни нито печатарски бои, нито кинолента, нито екран, ще завоюват света — та те ще бъдат достъпни и за най-ленивия, за най-тъпия и неразвития. За да четат (нека да е боклук, кич), трябва все пак да движат погледа си по редовете, за да гледат картинките, трябва поне да разлистват страниците — а тук не е нужно нищо, решително нищо. Ще се приспива мисълта, ще се убива волята!

— Извинете ме — каза Писателят (все пак шест посещения за един ден, шест неканени гости), но аз наистина трябва да работя. И си вървете! За съжаление, имам определена среща. Ако бъдете така любезна и съкратите мъничко вашето посещение... то след това...

— О, разбира се — тя стана. — Но вие разбирате, нали? Няма да забравите? Той ми е безкрайно нужен... А къде е другата ми...?

Той вдигна от пода ръкавицата ѝ. Бялата дълга ръкавица беше изцапана, стъпкана. Тя я пое гнусливо с два пръста.

— Трябва да ми обещаете, че с никой от тринадесетте, освен с мене... с нито един от тях...

Писателят кимна машинално с глава, без да се вслушва в думите ѝ. Кога най-после ще се махне, кога ще престане да му пречи? Той мислеше за Медея.

ЕПИЛОГ

(ПОСЕЩЕНИЕ СЕДМО)

Щом Красавицата Флора излезе на мокрите плочи на стълбищната площадка, Писателят пъхна за всеки случай куката в халката, за да не се намъкват повече при него. Отиде до часовника, откряна вратичката.

Вътре нямаше никой.

Там беше празно.

В кухнята или в съседната стая се беше скрила? Но дълбоко в душата си той вече знаеше, че не е така. И че не е нужно да лъже себе си, не си струва. Отишла си е. Отишла си е съвсем и никога няма да се върне. Несъмнено. Точно така. Излъгала го е. Изчезнала е.

В тесния калъф на часовника миришеше на нещо гнило, неприятно — може би на нафталин, може би на молци. На дъното в ъгъла бяха паднали счупени очила с тъмни стъкла (вероятно ги бе настъпила в тъмнината.)

В сумрака върху неподвижното, спряло преди много години медно махало, проблясваше неясна светлина. Кой знае защо беше тъжно да се гледа.

На вратата почукаха. Писателят отиде и с мъка измъкна тежката ръждива кука, отвори вратата. Пристигна — с кошница във всяка ръка — старицата, която му чистеше.

— Ох, господи! Извинете ме, че идвам късно. — Тя бързо и весело отри краката си о изтривалката. — Забавих се. Реших да отида на далечния пазар, оня, който е на източния пристан, много ми го хвалеха. — Той се опитваше да вземе тежките кошници, но тя ловко го отклоняваше. — Казват, че след моста има само квартал и половина, а се оказаха цели пет, мъкнах се просто цяла вечност — тя се опита да плесне с ръце, но кошниците ѝ попречиха — а освен това лее като из ведро, и защо лъжат, че телешкото е евтино, когато...

Тя не остави кошниците, тръгна с тях към кухнята и продължаваше да говори.

Писателят откряна още веднъж вратичката на часовника (като че ли това можеше нещо да помогне). Все същият спарен дъх на мухъл, все същите парчета тъмно стъкло и начупени рамки.

И именно в тази минута на него кой знае защо му стана ясно, че той вече няма да види изобретателя. Че Медея никога повече няма да пусне мъжа си в града. Ни-ко-га! Тя ще вземе мерки. Не, това няма да бъде нито револвер, нито въже, нито даже белезници... Всичко това е остаряло, несъвременно, примитивно, всичко това е в края на краищата преодолимо. Не, Медея на двадесетия век ще пусне в ход апарата, ще използва „лъчите на въздействие“, за да угаси светлия разум на оня, който беше съумял да открие тези лъчи. Тя ще държи изобретателя в полусъзнателно, полубудно състояние, на ръба на съня и бодърствуването, на живот и смъртта, ще го извежда на разходка, ще го храни, ще му сменя мръсните ризи, загрижено ще го лекува от простуда. Но само едно няма да му позволи — да мисли, да твори, да бъде самият той. Колко зловец! И нима не е възможно да се попречи? Не, не може да се отгатне в кое именно от малките селца в страната, в коя именно от приличащите си чисти къщички с керемидени покриви протича тази трагедия. Сега не може да се намери нито тя, нито той, колкото и да ги търсиш. Безнадеждно е.

А то, това бавно убийство може да трае много, много дълго. Та той е още млад, организъмът му е здрав, сърцето и белите дробове — в отлично състояние. Това може да продължава години и години. Десетилетия. Това може да се проточи цяла вечност...

Разказът е публикуван в списание „Космос“, броеве 9 и 10 от 1982 г.

Илюстрации: Стоян Шиндаров

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.